

ISSN (E) - 2181-1334

UZACADEMIA

VOL 1, ISSUE 4, OCTOBER 2020

31/10/2020

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЖУРНАЛ

ILMIY-USLUBIY
JURNAL

SCIENTIFIC-METHODICAL
JOURNAL

WWW.ACADEMIASCIENCE.UZ

FARG'ONA

“ACADEMIA SCIENCE” ILMYIY-TADQIQOTLAR MARKAZI

UzACADEMIA

ILMIY-USLUBIY JURNALI
НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL
ISSN (E) – 2181 - 1334

BARCHA SOHALAR BO‘YICHA

VOL 1, ISSUE 4, OCTOBER 2020
PART - 2

academiascience.uz

Volume 1. Issue 4, October 2020

TAHRIRIYAT

Editor in chief

Eshmatov Gayratjon Marupovich

Executive Secretary

Ravshanjon Abdullayev

*He is a history teacher at Baghdad District
8 Secondary School*

Preparing for publishing

Khalikov Mukhriddin Tavakkaljon ugli
Fergana State University

Bosh muharrir

Eshmatov G'ayratjon Ma'rupovich

Mas'ul kotib

Ravshanjon Abdullayev

*Bag'dod tumani 8-umumiy o'rta ta'lim
maktabi tarix fani o'qituvchisi*

Nashrga tayyorlovchi

Holiqov Muhridin Tavakkaljon o'g'li
Farg'ona davlat universiteti

TAHRIR KENGASHI A'ZOLARI

Sultonali Mannopov

O'zbekiston xalq artisti, professor

Eshmetov Izzat Do'simbatovich

*O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi,
texnika fanlari doktori, professor*

Matibaev Taspolat Baltabaevich

Sotsiologiya fanlari doktori (DSc), Professor, Turon FA Akademik

Abdullayev Muzrobjon Gulamovich

Andijon davlat universiteti, professor

Akramova Shahnoza Abrorovna

*Milliy gvardiya Xarbiy-texnika instituti Psixologiya va pedagogika kafedrasini
mudiri, Pedagogika fanlari doktori, dotsent*

Arslanov Sharafuddin Sultanovich

kimyo fanlari doktori, professor

Tuychiyeva Inoyat Ibragimovna

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori

Oripov O'rolboy Ahmedovich

Navoiy davlat pedagogika instituti, PhD

Fazliyeva Zebo Kamarbekovna

O'zbekiston davlat Xoreografiya Akademiyasi, dotsent

Azimov Baxtiyor Ganievich

O'zbekiston davlat konservatoriyasi, Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Xusanova Xayriniso Tayirovna

O'zMU, sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent

Smaylova Gulmari Yuldashevna

QRXTHQTMO hududiy markazi, dotsent

Bazarov Otabek Odilovich

Qo'qon davlat pedagogika instituti, PhD

Popov Dmitriy Vladimirovich

*Andijon mashinasozlik instituti, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD)*

Raximova Gulchexra Sobirjonovna

Qo'qon davlat pedagogika instituti, PhD

Umarova Maxliyo Yunusovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, f.f.n, dotsent

Ismoilova Muhayyo Qozoqboyevna

*Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti,
filologiya fanlari nomzodi*

Toshtemirov Otabek Abidovich

Farg'ona politexnika instituti

MUNDARIJA / TABLE OF CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

1.	Rahimova Maqsuda CREATIVE TEACHING AND LEARNING STRATEGIES	6
2.	Ergashov Mansur Yarashovich, Ochilova Mahbuba Kamol qizi UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA KIMYO FANIDAN "METALLAR" MAVZUSINI O'TISH BO'YICHA TAVSIYALAR	10
3.	Zokirova Ra'no Islom qizi "ARAB-MUSULMON MADANIYATI" VA UNI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLAR	14
4.	Xudoyqulova Mohidil Komiljonovna INGLIZ TILI O'QITUVCHISI TOMONIDAN YANGI INNOVATSION G'OYALARNING YARATILISHI	16
5.	Aminova Firuza Farxodovna INGLIZ TILI DARSLARIDA LUG'AT O'RGATISH VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI	18
6.	Jarasbayeva Bayan Qutlimurodovna CHET TILLARNI O'RGATISHDA DARSDAN TASHQARI ISHLARNI OLIB BORISH METODIKASI	20
7.	Amanov A.K MAXSUS IQTISODIY ZONALAR VA ATROF MUHIT MUHOFAZASI	23
8.	Bahriddinova Nilufar Nasriddinovna, Kadirova D.SH EFFECTIVE TEACHING TECHNIQUES IN PRIMARY SCHOOLS	27
9.	Egamberdiyeva Madina Abdujalil kizi THE IMPORTANCE OF MODERN LINGUISTICS AND ITS MAIN DIRECTIONS	29
10.	Fedulova Yana Yurevna INGLIZ TILIDAGI KETMA-KETLIK OHANGLARI	33
11.	Mamaturaimova Nilufar Ahmadjonovna XALQARO BAHOLASH DASTURINING ONA TILI FANINI O'QITISHDA AHAMIYATI	38
12.	Suyunov Akmal Qo'doshevich, Jo'rayev Bahrom Maxammadiyevich JADIDLAR KIM BO'LGAN?	40
13.	Юсувалиева Адиба Ядгаровна, Султонова Саида Мухиддин кизи ОИЛАВИЙ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛАРНИНГ БОЛАЛАР ЎЗ-ЎЗИНИ АНГЛАШИГА ТАЪСИРИ	44
14.	Abdullayeva Maktuba Ergashevna DARS JARAYONIDA O'QUVCHILARNI AJDODLAR TARIXI ORQALI RUHLANTIRISH VA O'QISHGA BO'LGAN QIZIQISHLARINI OSHIRISH	49
15.	Х.Жўраев "АЛ-ЖОМИЪ АЛ-ВАЖИЗ" АСАРИДА ФИКХИЙ МАСАЛАЛАР ЕЧИМИДАГИ НАЗАРИЙ БИЛИМЛАРНИНГ АМАЛИЙ ТАТБИҚИ ЮЗАСИДАН МУРОЖААТ ЭТИЛГАН МАНБАЛАР ТАҲЛИЛИ	51
16.	Umarqulov Ali, Ahmedova Nafisa O'ZBEK XALQ MUTAFAKKIRLARI OILAVIY TARBIYA HAQIDA	54
17.	Рахимова Малхлиё Хасанбой Қизи, Назарова Хафиза Каримжоновна МАМЛАКАТИМИЗ ИҚТИСОДИЁТИНИ ЭРКИНЛАШТИРИШДА ОИЛАВИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИНГ АҲАМИЯТИ	55
18.	Siddiqova Durдона Muxtorovna, Quдрatova Muxlisa Zafar qizi INGLIZ TILIDAGI -ED ZAMON QO'SHIMCHASINING FE'LLARGA QO'SHILGANDAGI TALAFFUZLARI	59
19.	Нурова Замирв Аннакуловна, Баходиров Сардор Баходирович, Нурбоев Нурбой	63

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA KIMYO FANIDAN "METALLAR" MAVZUSINI O'TISH BO'YICHA TAVSIYALAR

Ergashov Mansur Yarashovich
k.f.n. professor

Ochilova Mahbuba Kamol qizi
Buxoro davlat universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida kimyo fanidan metallar mavzusini o'tish bo'yicha bir qancha tavsiyalar berib o'tilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiyalar, ta'lim jarayoni, metod, dars jarayoni, o'qituvchi, o'quvchi, dars sifati.

Abstract: This article provides a number of recommendations for the transition from chemistry to metals in secondary schools.

Keywords: pedagogical technologies, educational process, method, teaching process, teacher, student, lesson quality.

Zamonaviy kimyo darslarini samarali tashkil etishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish ham yaxshi natija beradi. Dars o'quv ishini tashkil qilishni asosiy formasidir. Darsda hamma o'quv ishi butun guruh bilan va o'qituvchining bevosita rahbarligi ostida olib boriladi. Kimyo o'qituvchisining asosiy vazifasi kimyo kursidan o'tiladigan barcha darslarni yuqori sifatli o'tishdan iboratdir. Vazifalarning muvaffaqiyat bilan hal qilinishi har bir darsni yuqori sifatli bo'lishiga bog'liqdir. Kimyo darslarining yuqori sifatli bo'lishini quyidagi asosiy shart-sharoit belgilab beradi:

- g'oyaviylik

- faktik materialni tanlash
- o'quv ishining metod va usullarini aniqlab olish

- rejalashtirish

- asbob-uskunalar tayyorlab qo'yish

- kimyoviy tajribani oldindan tayyorlab qo'yish

- ta'lim-tarbiya ishiga ijodiy qarash

Darsda shu darsning g'oyasi, ta'lim-tarbiyaviy maqsadi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Umumta'lim maktablarida kimyo fani o'quv dasturi 68 soatga mo'ljallangan.

Mavzu: Metallarning tabiatda tarqalishi, olinishi va ishlatilishi. 1-jadval

Ma'ruza mashg'ulotining o'qitish texnologiyasi

Vaqt-45 minut	O'quvchilar soni: 30 ta
O'quv mashg'ulotining shakli	Kirish, vizual material
Ma'ruza mashg'ulotining shakli	1.Metallarning tabiatda tarqalishi 2.Metallarning olinishi 3.Metallarning ishlatilishi
Pedagogik vazifalar: -o'quvchilarni metallarning davriy sistemadagi o'rni, tabiatda erkin va birikmalar holida uchrashi haqida tanishtirish va tushuntirish;	O'quv faoliyatining natijalari: -o'quvchilar metallarni davriy sistemada nechanchi guruhda joylashganligini, tabiatda qanday birikmalar holida tarqalganligi bilan

-metallarni sanoatda pirometallurgiya, gidrometallurgiya, elektrotermik usullar yordamida olishni tushuntirish; -qotishmalar haqida umumiy ma'lumot berish;	tanishib, o'z fikrlarini tushuntira oladilar; -o'quvchilar metallarni sanoatda olinishi haqida tanishib yaqqol tushunchaga ega bo'ladilar; -metallar bir biri bilan qanday qotishmalar hosil qilishi va ularning tarkibini to'g'risida ma'lumotlarga ega bo'ladilar.
O'quv mashg'ulotlarining maqsadi: Metallarning davriy sistemadagi o'rni, tabiatda erkin va birikmalar holida uchraydigan metallar, pirometallurgiya, gidrometallurgiya, elektrotermik usullar va qotishmalar.	
O'qitish uslubi va texnikasi	Vizual ma'ruza, blis-so'rov, aqliy hujum
O'qitish vositalari	Ma'ruzalar matni, proektor, tarqatma materiallar
O'qitish shakli	Jamoa, guruh va juftlikda ishlash
O'qitish shart-sharoiti	Proektor, kompyuter bilan jihozlangan autoriya

Ta'kidlash joizki, ta'lim jarayonida o'qituvchi o'quvchilarga o'quv fanini o'zlashtirishda yordam berishi lozim. Buning uchun o'qituvchi dars jarayonida o'qitishning noan'anaviy usullarini ham qo'llashi mumkin. Metallar mavzusini o'qitishda pedagogik texnologiyalardan foydalanib ularning tabiatda tarqalishi, olinishi va ishlatilishi, metallarning fizik va kimyoviy xossalari va metallar karroziyasini har xil usullar bilan o'qitish mumkinligini izohlaymiz:

Klaster usuli. Klasterni tuzish qoidasi

1. Aqlingizga nima kelsa, barchasini yozing. G'oyalari sifatini muhokama qilmang faqat ularni yozing.

2. Imlo xatolariga va boshqa omillarga e'tibor bermang.

3. Ajratilgan vaqt tugagunicha yozishni to'xtatmang. Agar aqlingizda g'oyalar kelishi

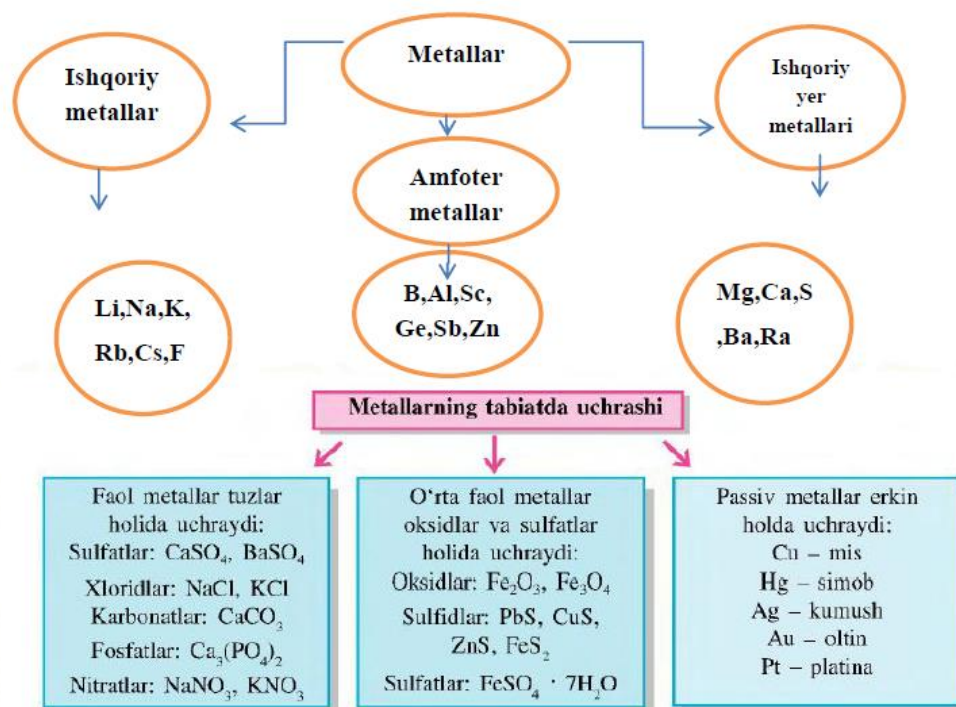
birdan to'xtasa, u holda qachonki yangi g'oyalar kelmaguncha qog'ozga rasm chizib turing.

Klaster metodini o'qituvchi talaba (o'quvchi)larga dars davomida qo'llaganida uni 3 bosqichda o'tkazishni tavsiya qildi ya'ni:

1-bosqich. Qog'oz yoki doskaning o'rtasiga mavzusiga oid tayanch, asosiy so'z yoki gapni yozib qo'ying.

2-bosqich. O'quvchilardan muammo bilan bog'liq xayoliga kelgan barcha so'z va gaplarni yozishni iltimos qiling. Izoh: berilgan vaqt mobaynida o'quvchilarning xayollariga kelgan fikrlarning barchasini yozishlariga imkon bering.

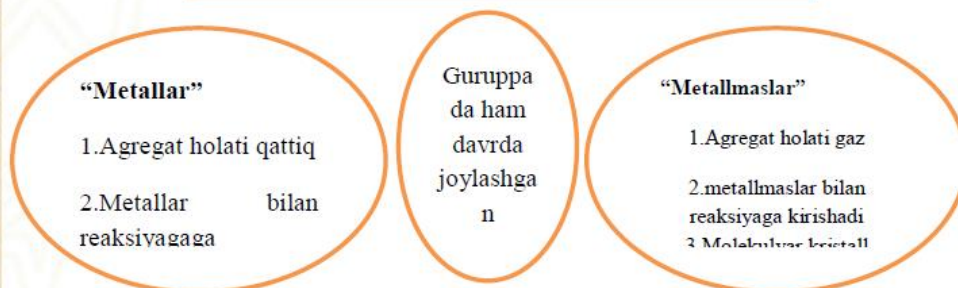
3-bosqich. g'oyalar yozib olingach, ular o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlang.

O'tilgan mavzuni mustahkamlash. Bu bosqichda o'qituvchi o'quvchilarning oldingi va bugungi egallagan bilimlarini mustahkamlash uchun asosan grafik organeyzerlarning ikkinchi tur metodlaridan foydalanishlari mumkin. Masalan, Venn diagrammasidan. Bunda o'qituvchi dastlab Venn diagrammasi haqida qisqacha ma'lumot berib o'tadi, keyin doskaga bir-birini kesib o'tgan ikkita aylana chizadi, ularning birinчисiga *Metallar* va ikkinчисiga

Metallmaslar so'zlarini yozadi va bu diagrammalarni to'ldirishda o'quvchilarga bugun o'zlashtirgan va oldin metallmaslar mavzusida o'zlashtirgan bilimlaridan foydalanishini aytib o'tadi. O'quvchilar ularning o'zaro farqini yozishlari kerak, so'ng ikkita aylananani tutashtiruvchi uchinchi aylana chizib, bunga umumlashtiruvchi tomonlarini yozishlarini aytadi. Diagramma quyidagicha to'ldirilgan bo'lsa to'g'ri hisoblanadi:

VENN DIAGRAMMASI

Yangi pedagogik texnologiya ta'lim tizimining ratsional yo'llarini ishlab chiquvchi va loyihalashtiruvchi jarayon bo'lib, unda o'qituvchi asosiy mas'ul shaxs hisoblanadi. Chunki uning asosiy vazifasi axborotni

o'quvchilarga tez, aniq, tushunarli tarzda yetkazib berishdan iboratdir. Buning uchun o'qituvchi dars jarayonida o'qitishning noan'anaviy usullarini ham qo'llashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ergashov M.Y. Ochilova M.K. O'quv jarayonida zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish. "Таълим жараёнида инновацион ғоялар ва технологияларни жорий қилиш замонавий таълимнинг бош стратегияси" мавзусидаги Республика илмий, ўқув анжуманининг материаллари тўплами. Бухоро. 2018 йил 27-28 апрел. 109-111 бетлар.

2. I.Asqarov, N.X.To'xtaboyev, K.G'.G'opirov. 9-sinf Kimyo darsligi. "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti. Toshkent, 2010. 54-bet.

